ԳՈԱՆԵՐԵՓԵՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—1515—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ—4—ԱՊՐԻԼ—Ն. Տ.—16—ԱՊՐԻԼ—1874

ԳԱՅՄԱՆԳ

Տարեկան գին Ն. Պոլսոյ համար 8 մէճ
» Գաւառաց » 10 մէճ.
Վեցամսեայ Ն. Պոլսոյ » 4 մէճ
» Գաւառաց » 5 մէճ.
Ուրբաթանչիւր թերթի գին 60 փարա
Յանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լլայ։

ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆԳ

Գրութիւն գացած լրագրաց ճանչուելու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակներ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Ն. Պոլիս, Զինիլի խան, Մասիսի գրասենեակը։

Համբաւ ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 4 ԱՊՐԻԼ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Գաղղիոյ լրագիրները Ռօշֆօրի և իր չորս ընկերաց Նոր Քալէտոնիայէն փախչելուն պարագաները կը բերեն, որք հետաքրքրականութենէ զուրկ չեն։

Կերևի որ Ռօշֆօր Նոր Քալէտոնիա հասած ժամանակ՝ փախուստի խորհուրդն արդէն յղացուած էր։

Բաւական կրուսէ, փախստականներէն մին, իր դէմքին գեղեցկութեան շնորհիւ պահապանաց գլխաւորին կինը շահելով թոյլատուութիւններ ձեռք բերած էր։ Ժուրբա անուն դատապարտեալն ալ կղզւոյն կառավարական դիւանին մէջ տումարակալի պաշտօն կատարելու հրաման ըստանալով, կղզւոյն մօտ սպասող անգղիական նաւու մը հրամանատարին հետ յարաբերութեան մտած և փախուստի խորհուրդը նիւթած էր, բայց գործադրութեան համար ամենէն կարևոր բանը կը պակսէր, այն է սակ։

Այս պարագայներուն մէջ Ռօշֆօր Նոր Քալէտոնիա կը հասնի՝ դէրպանը քանի մը պանքնոթ միայն ունենալով։

Այս սակը բաւական չէր, բայց անգ գիտցի նաւապետը դիւրաւ համոզուեցաւ որ Ռօշֆօր ազատութիւն դանելէ ետև՝ շատ սակ կրնար վաստակիլ։ հետևաբար փախուստի ժամանակն ու միջոցները պատրաստուելէ ետև, առաւօտ մը՝ անգղիական նաւը հնար եղածին չափ ցամաքին մօտենալով, Ռօշֆօր և ուրիշ չորս դատապարտեալք, կրուսէ, Ժուրբա, Բէժէր և Վէրլիէր ծովելզերքին ըղաքով* կերթան անգղիական նաւուն մակոյկը կը մտնեն և այնպէս նաւը կը հասնին։

Հոն կատակերգական տեսարան մը տեղի կունենայ, զոր անգղիական լրագիր մը հետևեալ կերպիւ կը պատմէ։

«Ես Եւրոպա կուզեմ դառնալ, հոնկէց ոսկիին մնացորդը կը ղրկեմ ձեզ, կըսէ Ռօշֆօր նաւապետին։

—Օ՛, Եւրոպա շատ հեռու է։ Արդեօք չէ՞ք կրնար ձեր գործն Ամերիկայի մէջ ալ յաջողութեամբ կատարել։

—Ամերիկայի մէ՛ջ, կը կարծէ՞ք։

—Անտարակոյս. ճառախօսութիւններ կընէք, և շատ սակ կը վաստակիք։ Իսկ եթէ ինձ սակ ղրկելու համար անպատճառ Եւրոպա երթալ կուզէք, ես չեմ կրնար այնչափ ըսպասել. հիմակուընէ կրնաք նաւէս դուրս ելնել.....։»

Այս վերջին պատասխանին վրայ Ռօշֆօր կը խոստանայ Ամերիկայի մէջ ճառախօսութիւններ ընելով սակ վաստակիլ և նաւապետը գոհ ընել. հետևաբար նաւը ճանբայ կելնէ և Աւբսարպլոյ Սիմոնէ յ նաւահանգիստը կը տանի փախստականները։

Հոնկէց Ռօշֆօր հեռագիր կը զարնէ Փարիզ Լամոնտ Ատամ երեսփոխանին, որ Ռօշֆօրի որդւոց ալ խնամակալն է, կիմացնէ իր Սիմոնէ յ դանուելը և կը խնդրէ որ Լոնտրայի Օրլեանթալ Պանքային դործակալ Պ. Բէտրօ—Ժիլի ձեռօք 1000 լիրայի փոխանակագիր մ՚առնու և իրեն ղրկէ։

Պ. Ատամ վախնալով որ դաւ մը չըլլայ, նախ ստուգելու կելնէ այս լուրը, և կառավարութեան եկած հեռագրերով իր կասկածը փարատելէ ետև կերթայ կը դտնէ Պ. Բէտրօ—Ժիլ և անոր ձեռօք 25000 ֆրանքի դումար մը կը ղրկէ Ռօշֆօրի։

Հիմա Ռօշֆօր և ընկերները Լոնտրա կ՚ապաստուին, ուր Գաղղիացի Անդղիացի և Գերմանացի հասարականք փառաւոր ընդունելութիւն մ՚ընելու կը պատրաստուին։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 10 ապրիլ.

Նախարարներէն ոմանք դաւառները դացին՝ տեղական ընդհանուր ժողովոց նախագահելու։

Վիէննա 10 ապրիլ.

Աւագայ խորհրդարանին մէջ եպիսկոպոսները դաւանական օրինաց դէմ կը մաքառին։ Այս վիճաբանութիւնը ժողովրդեան սիրան անհանգիստ կընէ։

Պօրսայի մէջ մեծ անդորդութիւն կը տիրէ, և գիները թոյլ են։

Մատրիտ 10 ապրիլ.

Սէրրանօ մարաջախտն հոս վերադարձաւ։ Զրոյց կայ թէ դաշնադրութիւն մը կնքուեր է Քարլոսեանց հետ։ Կոնչա զօրապետը Սէրրանոյի տեղն անցաւ Սանթանտէրի մէջ։

Լոնտրա 11 ապրիլը

Գաղթականութեանց նախարարը ըսաւ Քաբ—Բօթէն թէ Աշանթիի թագաւորը մարտ 19ին ստորագրեր է Սըր Կ. Վօլզլէ զօրապետին չինած դաշնադրութիւնը։

Փարիզ 13 ապրիլ.

Դատաստանական նախարարին մէկ շրջաբերականը կը հրամայէ որ հանրապետութեան նախագահին եօթնամեայ իշխանութեան դէմ գրող լրագիրները դատաստանի ենթարկուին։

Քարլոսեանց մէկ հեռագիրը կըսէ թէ Սէրրանօ մարաջախտին առաջարկած կարգադրութեան պայմանները չեն ընդունուեր Քարլոսեանց հրամատարներէն, և Թրինթանի ու Սասալ զօրավարները Պէրկայի վրայ յարձակիլ որոշեր են։

Վիէննա 11 ապրիլ.

Աւագայ խորհրդարանն՝ երրորդ ընթերցումէ ետև դաւանական օրէնքն 34 ձայնից առաւելութեամբ ընդունեց։

Պերլին 11 ապրիլ

Զինուորական օրինաց վրայ երեսփոխանական ժողովին այլ և այլ մասանցն և կառավարութեան մէջ իրաւախոհութիւն մը հաստատուելով, կը յուսացուի որ յիշեալ օրէնքը ժողովն պիտի ընդունուի։

Մատրիտ 12 ապրիլ.

Սէրրանօ մարաջախտին հոս հասնելուն լուրը սխալ է։ Մարաջախտը միշտ Պիլբաոյի առջև է բանակին հետ։

Լոնտրա 11 ապրիլ.

Մելպուրնէն լուր կուտան թէ Ռօշֆօր և միւս փախստականք Եւրոպա երթալու համար նաւ նստան։

Վիէննա 13 ապրիլ.

Պօրսան լաւագոյն վիճակի մէջ է. գիները կը բարձրանան, և քանի մը գործեր եղան։

Պերլին 11 ապրիլ.

Կառավարութեան և երեսփոխանաց մէջ եղած իրաւախոհութեան հանգամանք, Մաք—Մահոն մարաջախտին եօթնամեայ իշխանութեան միջոցին Գերմանիոյ զօրաց խաղաղական թիւը 400000 պիտի ըլլայ։

Աթէնք 11 ապրիլ.

Պ. Շլիէման Գերմանացւոյն ձեռօք Տրոյադայէն վերցուած և Ցունաստան տարուած հնութիւնները դրաւելու առաջարկութիւնը, զոր Պ. Տէթիէ ըրած էր յանուն Օսմ. կառավարութեան, Աթէնքի դատաստանական ատեանին չընդունուեցաւ։

Փարիզ 14 ապրիլ.

Կըսուի թէ միապետական յուզմանց պատճառաւ նախարարաց մէջ անհամաձայնութիւն ինկած է։

Եօթնամեայ իշխանութեան դէմ խօսող լրագրաց նկատմամբ դատաստանական նախարարին հանած շրջաբերականն ընդհանրապէս կը մերժուի։

Պայոն 14 ապրիլ.

Քարլոսեանց և Սէրրանօ մարաջախտին մէջ եղած բանակցութիւնները չը յաջողելով, թշնամութիւնները նորէն պիտի սկսին։

Պերլին 14 ապրիլ.

Այսօր երեսփոխանական ժողովը, քանի մը նախարարաց և Պ. Մոլթքէի ատենախօսութենէն ետև 146ի դէմ 224 ձայնիւ ընդունեց կառավարութեան առաջարկութիւնը, որ էր յառաջիկայ եօթը տարիներուն մէջ գերմանական զօրաց խաղաղական թիւը 401000 մարդ որոշել։

Լոնտրա 14 ապրիլ.

Օսմ.	Բօնս.	41 1/2
փոխ	1865	62 1/2
»	1869	50 1/4
»	1871	57 3/4
»	1872	69 1/2
Անգլ	Բօնս.	92 11/16

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Առևտրական առաջին ատենին դիւանադպիր Յակոբ էֆէնտին՝ Սէլանիկի առևտրական ատենին դատաւոր անուանեցաւ։

———

Սերվիոյ Միլան իշխանն ապրիլ 14/26ին Պելկրատէն պիտի մեկնի։ հետևաբար ապրիլ 16/28ին հոս կապասուի։

———

Թուրքերէն Շարդ լրագիրն եռամսեայ դադարման դատապարտեցաւ Բ. Դանէն։

———

Բերայի Թաղապետութեան նախագահ Վսեմ. Յարութիւն էֆէնտին Բանկալթիի մեծ փողոցը նորոգելու ձեռնարկեց, որ՝ ինչպէս շատերուն յայտնի է, ժամանակէ մ՚ի վեր ողբալի մէջ էր։ Բայց որպէս զի ձմեռը ցեխը և տմառն ալ փոշին քիչ ըլլայ, միանգամայն և նորոգութեան անդուլ ծախքերէն ալ մասամբ մ՚ազատուի, Վսեմ. Յարութիւն էֆէնտին խորհեցաւ ութ կամ ինն կանդուն լայնութեամբ Շօսէ շինել կառքերուն ու ձիերուն համար, և երկու կողմն ալ կանոնաւոր սալարկ՝ հետևակներուն համար։ Ասկէց զատ ճանբուն լայն կողմերն ալ ծառեր տնկել և սալարկին եզերքն ալ ցըցապատնէշ շինել, որով յիշեալ փողոցը միանգամայն զուարճալի ճեմավայր մը պիտի ըլլայ։

Վսեմ. Յարութիւն էֆէնտին՝ առանց Թաղապետութեան մնաուկին նեղ վիճակը նկատելու, այս նորոգութիւններն 'ի դլուխ հանելու կաշխատի, որպէս զի Բերայի ժողովուրդը դոհ ընէ։ Յարակոյս չկայ, որ եթէ Բերայի բնակչաց ձեռնհաս մարդ ալ անոր այս բարենպատակ ջանքերը դրամական օժանդակութեամբ, այսինքն դիւրագին փոխառութեամբ քաջալերուին, ուրիշ շատ օգտակար շինութեանց ալ կրնայ ձեռնարկել. մինչդեռ իր հիմակուան միջոցներով հազիւ կրնայ անոնց քսաներորդ մասին հասնիլ։

———

Անցեալ շաբթու ծանուցինք թէ կ. Պոլսոյ քաղաքապետութեան քարտուղար Համոի էֆէնտին Սուլթան Սելիմի մօտ սպաննուեցաւ քանի մը Ցաճիկ երիտասարդներէ, որք ոճիրը գործելէ ետև փախեր երեսին պահեր էին։ Ոստիկանութիւնը փնտռելով վերջապէս գտաւ զանոնք, որ երկու հոգի էին, մէկը Բիզա էֆէնտի, որ Եղուսմէյ պաշտօնատունը դբրագիր էր, միւսն ալ Հիւսէյին էֆէնտի, որ Բիզայի ընկերն էր։ Եղած քննութիւններէն հասկցուեցաւ որ այս ոճրագործութեան աւելի ե-

դող վէճին առաջին պատճառը կին մ'էր։

Ցաւօք սրտի կը լսենք թէ Մէճմուսայի Հավատոս լրագրին երբեմն դարձակալ և քանի մը տարիէ 'ի վեր ալ հրատարակիչ Թիւլպէնճեան Յովակիմ տղան, որ ժամանակէ մ' 'ի վեր հիւանդ էր, երկուշաբթի օրն իր մահկանացուն կնքեց և երեքշաբթի օրը հանդիսաւոր յուղարկաւորութեամբ թաղուեցաւ 'ի Ֆէրի քէոյ։

Մայրաքաղաքիս օտարազգի պատուաւոր վաճառականաց ամենէն հինը, Պ. Ս. Հանսօն անդղիացին, որ բարի և արդարասէր անձ մ'էր, երէկ առաւօտ վախճանեցաւ 'ի հասակի 70 ամաց։

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՒՊՕԼԻՍ

ԷՍՉԱՏԸ ՈՒՍՈՒՄԻՆԷ

3 ապրիլ	Չորեքշաբթի իրիկուն	46, 3
4 »	հինգշաբթի առաւօտ բացուեցաւ	45,28
	կէսօր	46 3

Կ. Պոլիս 3 ապրիլ

Սօսիէթէ ժէնէրալի բաժինք	Անգ. լիր.	6,
« փոխանակութեան »		4.
Կ. Պոլսոյ Պանքային »		4.30
Քրէտի ժէնէրալ »		7.38
Քրէտի Օսմրօ—Թիւրք		2
Երկաթուղեաց հին	Ֆր.	101 1/4
« նոր		73 1/4
Փոխ. 1863	»	302
» 1865	» »	303
» 1869	» »	252
» 1872	» »	66 50
Փոխ. 1873		
Թրամուէյ	Օսմ. լիր	6.20

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

25 ՄԱՐՏ

Անգլ. [illegible]	դուրուշ	111, 10
[illegible]	»	88
Իտալական Ռուս	»	90
Գ. բանկ	»	51, 25
Գոնդ Ֆրանք	»	—
Հինգոց	»	104
Պղինձ	»	123

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ե.

Անգամ մը մեր վրայ դառնանք նայինք։ Ահա աշխարհականաց հետ խառն նստած ենք ազգային երեսփոխական ժողովոյ մէջ՝ իբրեւ երեսփոխան։ Մեր կրօնական ժողովը քաղաքական ժողովոյ հետ խառնելն նիստեր կընէ։ Եւ եթէ Սահմանադրութիւնը կրօնական ժողովոյ և համագումար ժողովոյ առանձին կազմութիւն սահմանած է առանձին կանոններով, ազգային գործոց և խնդրոց դիւրութիւն մ'ընծայելու համար ըրած է, և ոչ թէ զատ մարմին ճանչցած և զատ իրաւասութիւն տուած է անոր։ Վասն զի երկուքն ալ ինչ որ ընեն՝ իրենց ըրածին համարատուութիւնը կը բերեն Ընդհ. ժողովոյն։

Մեր ազգին բոլոր խնդիրներն ու գործերն արդէն կրօնական են, վասն զի մեր ներկայ ազգութիւնը կրօնական հասարակութիւն մ'է. քաղաքականութիւնը տիրող տերութեան կը վերաբերի, որուն ենթակայ հպատակն ենք. իսկ մեր ներքին գործերը, թէ՝ անաւութիւնը, թէ՝ դատարակութիւնը, թէ՝ եկեղեցեաց մատակարարութիւն, և թէ՝ առաջնորդութիւն՝ ընդհանրապէս կրօնական են մեզ համար. ուրեմն մեր աշխարհականաց ժողովները ալ կրօնական են ըստ աւանդութեան մեր սուրբ եկեղեցւոյն, որոյ վրայ հիմնուած են Սահմանադրութեան կանոնները։

Սուրբ Հա'ր.ք. դուք յանձնաժողով մը ունէիք Ազգամարայ կաթողիկոսական խնդրոյն քննութեան համար. այդ ժողովոյն տեղեկագիրը մինակ մեր ընթերցմանն ու հաւանութեանը ներկայացնել բաւական չէր, և այնչափ հապշտապ հաւանութեան. թող հրատարակուէր միանգամ թող հասկնար եկեղեցին, և մենք ալ անոր անաչառութեանն ու անկողմնակալութեանը լաւ մը վերահասու ըլլայինք, ապա հաւանէինք կամ ոչ։

Հիմայ, ընթերցողներս կրնան խորհրդածել թէ, ինչո՞ւ համար եպիսկոպոս մ'և վարդապետ մ'երբեւ 'ի բերանոյ Համագումար ժողովոյն յայտարարեցին Ընդհ. ժողովոյ մէջ թէ, «Համագումար ժողովը միայն եկեղեցւոյ և Աստուծոյ պատասխանատու է»։ անոր համար որ երբ Ազգամարայ խնդիրն երեսի. ժողովոյն բերուի, «Աստուծով և եկեղեցիով» վճռուած համարուի... հետեւաբար այսօր այս խնդիրը, վաղն ալ շատ մը խնդիրներ կրնանք եկեղեցականքը «Աստուծով և եկեղեցիով» վճռուած է ըսել, և երեսփոխանութիւնն ու ժողովուրդը լռեցնել, Սահմանադրութիւնն ալ 'ի միասին։ Բայց կը սխալիք, Սուրբ Հա'ր.ք, Համագումարին չինած պատրիարքական ընտրելեաց ցանկին վրայ երեսփոխան մը բողոքից, խոտիւ բողոքից, և բոլոր ունկնդրաց լսելի եղաւ. բողոքները միահամուռ գտատատան ընել ըսկրան եկեղեցականաց վրայ։ Եւ երբ՝ Իզմիրլեան Մատթէոս վարդապետն ըսաւ «Այն ցանկը քուէով չինուած է, և իմ քուէն իմ խիղճս է»։ ժողովուրդն այսպէս մրմնջեց. «խիղճը կեղծաւորութեան ու սխալութեան գործիք ըլլալը քալ դիտենք մենք... ինչպէս համբոյրն ալ՝ նենդութեան»։

Համագումար ժողովոյ մէջ խնդիրները չեն վիճաբանուիր, վասն զի վարդապետը եպիսկոպոսներէն, քահանայն ալ եպիսկոպոսներէն ու վարդապետներէն ակնածելով՝ չկրնար իր կարծիքն ազատ յայտնել, ինչպէս որ տեսնուեցաւ Ազգամարայ խնդրոյն մէջ. թեպետ եղան խօսողներ, բայց անոնց խօսքերը չխօսուածի պէս անցան։ Մինթէ ընթերցողաց յայտնի չէ՞ թէ բարձրաստիճան եկեղեցական մ'անգամ խօսելուն համար մերժուեցաւ առենէն, վասն զի յանձնաժողովոյ տեղեկագրին հաստատման և անոր եղրակացութեան 'ի նպաստ չէր խօսածը։ Ահա ժողով մը, ուր իւրաքանչիւր ժողովական՝ իր խղճին գիտակցութեան հակառակ՝ դիւանին կարծիքը պէտք է համաձայնի։ Եթէ հաւան չէ՝ չխօսի. իսկ եթէ հակառակ խօսի՝ առենէն մերժուի։ Այդ ժողովոյ դիւանը կազմողներն ալ որո՞նք ըլլան աղէկ. նոյն իսկ Ազգամարայ խնդրոյն քննիչ և տեղեկաբեր Ս. Հարք. Յանձնաժողովոյն առենապետ Եդեսեան սրբազան միանգամայն և Համագումարին ալ առենապետ. և առենադպիրն ալ նոյնպէս Մատթէոս վարդապետ Իզմիրլեան։

Կը սիրէի քանի մ'արիասիրտ եկեղեցականներ ունենալ Պատր. փոխանորդ Հայր Մկրտչեանի պէս, որ միայն համաձակեցաւ թեւերը բանալ, օձիքը թօթափել և դուրս ելնել Համագումարէն, «Եւ ասանկ ժողովոյ մը մէջ չեմ կրնար մասն ունենալ» ըսելով։ Եւ չգիտեմ քսան հոգի կայի՞ն որք յանուն Համագումար ժողովոյ ստորագրեցին թէ «Քսա Աստուծոյ և Եկեղեցւոյ օրինաց՝ Ազգամարայ օրինաւոր կաթողիկոսն է խաչառուր»։ Արդարութիւնը կը պահանջէ ըսել թէ՝ Մամբրէ եպիսկոպոսն ալ չստորագրեց այդ վճիռը. ոսկայն չէ՞ս հարցներ ընթերցող թէ արդեօք յիշեալ եպիսկոպոսն ալ հակառակ կարծի՞ք ունէր, այսինքն խաչառուր Սրբազանին աննպաստ. արդեօք Մամբրէ եպիսկոպոսն ալ դուրս հանեցի՞ն ժողովէն 'ի կարգս բողոքողաց համարելով.—Ոչ. վասն զի Համագումարն այդ Սրբազանին հրաշալի վատաբանութեանն ու Աստուածարանութեանը պէտք ունէր, ինչպէս որ 'ի գործ դրաւ հանդիսապէս մարտ 22ի Ընդհ. ժողովոյն մէջ Համագումարին անպատասխանատուութիւնը փաստաբանելով։

Եպիսկոպոս մը, որոյ վրայ ծանր և եկեղեցականութեան դէմ յանցանքներով ամբաստանութիւններ եկած ըլլան, և տարի մը յառաջ վարչութեան խառն ժողովն որոշէ անոր համար որ վիճակէն ելնէ, նշանակուած վանք մը երթայ, ապաշխարէ և միւսանգամ առաջնորդ չըլլայ երբէք, վասն զի այդ եպիսկոպոսը նոյն իսկ Յաճկայ ատենին մէջ՝ Ս. Եկեղեցւոյ մէջ եղած օձեալ խաչերուն համար «կեավուրլարը փուքլարը տը»։ և Ս. Պատարագի Սկիհին համար ալ «կեավուրլարին շարապ թասը տը» ըսեր է։ Այս ամբաստանութեանց և խառն ժողովոյ որոշման արձանագրութիւնները կրնայ հետաքրքիր եղողը Պատրիարքարանի Դիւանատան մէջ գտնել։

Այդպիսի եպիսկոպոս մը անոսատելով իր դատատանէն, ուզղակի Պոլիս կը գայ, նախորդ վարչութեան կողմէ մեծ քաղաքի մ'առաջնորդական տեղապահ և Սահմ. գործադիր կ'ղրկուի. Յեռաց Ազգամարայ Յանձնաժողովոյն նախագահ և Համագումարին առենապետ կը կարգուի՝ 'ի մեծ պատիւ Համագումար ժողովոյն. իրաւունք ունի ասոր պէս նաև հրաշագործ Մ. եպիսկոպոսն ամեն տեղ տիրապարենքնագլուխ շրջելու և տգէտ քահանաներ ձեռնադրելով՝ եկեղեցին անկարգներով և անկարգութեամբ լեցնելու. իրաւունք ունի վանայ Պողոս վարդապետն իր եղեռնները շարունակելու, և Թէոսէ Ղազարն ալ իր մոլութիւնները խալփախին հետ հագած՝ տակաւին իբրեւ Հայոց եկեղեցական խայտառակութեամբ շրջելու։—Ով ողբալի օրեր։

Արդեօք Համագումար ժողովոյ Սուրբ հարց խղճին քուէներն երբէք չ'պատահեցա՞ն Երուսաղէմայ Սիմեան և Վանեցի Երեմիա եպիսկոպոսներուն. միւսները չեմ յիշեր, որք կրնապէս ընդունելի եղող եպիսկոպոսաց ցանկէն դուրս մնացած են. վերոյիշեալ երկու եպիսկոպոսունք՝ որք զանազան ծառայութեամբ, պաշտօնավարութեամբ երկար ժամանակէ հետէ իրենց փորձը տուած եւ ծանուցեալ են ազգին պաշտօնական մարմնոյ ալ, ժողովրդոյ ալ, թէ՝ Պօլսոյ և թէ՝ գաւառաց մէջ. միթէ սոքա Մամիկոնեան Մամբրէէն եւ ուրիշ քանի մը եպիսկոպոսներէ աւելի արժանաւոր չէ՞ն. միթէ նախկին տեղապահ Արիստակէս սրբազանն իր ծերութեամբն և տկարութեամբ հանդերձ՝ քուէով ներկայացած քանի մը եպիսկոպոսներէն աւելի արժանաւոր չէ՞ր։ Ուրեմն Համագումար Ս. Հարք իրենց կրից հեռաւած են, կրսէ ժողովուրդը, և ոչ խղճին ուղղութեան։

Դիտողութիւն մը կը յաւելում այս տեղ, որ Սահմանադրութենէն դուրս է, բայց մեր եկեղեցւոյ պատմութենէն ու աւանդութենէն դուրս չէ։ Ինչո՞ւ համար պատրիարքութեան ընտրելին եպիսկոպոսաց դասէն միայն պիտի ըլլայ. միթէ կարելի չէ՞ վարդապետաց, քահանայից, և մինչև անգամ աշխարհականաց կարգէն ալ արժանաւորն ընտրել, և անմիջապէս Սուրբ եկեղեցւոյ բարձր աստիճանաց ընծայել. միթէ Երուսաղէմայ Ամեն. Եսայի Պատրիարքը վարդապետ չէ՞ր երբ ընտրուեցաւ. միթէ 'ի հնումն բազմաթիւ օրինակներ տեսնուած չէ՞ն. միթէ Մեծն Ներսէս, Սահակ Պարթև, Մաշտոց Մեսրոպը, զինուորական և քաղաքական կեանքէ ընտրուած ու կոչուած չէ՞ն. միթէ Սուրբ Գրիգոր վկայասէրն՝ աշխարհական վահրամ չէ՞ր, որուն մէկ աւուր մէջ եկեղեցւոյ ամեն աստիճանները տուին և Կաթողիկոս օծեցին։ Հայոց Կ. Պոլսոյ պատրիարքութեան ի՞նչ մեծ և փափուկ պաշտօն մ'ըլլալն ափսո՛ս որ չենք կրցած հասկընալ. բայց այսօր այնպիսի եպիսկոպոսներ կընկրտին ստանձնել զայն, որոյ վրայ ողբմիլ պէտք է։

Յաջորդ թուով պատրիարքութեան խնդրոյն վրայ պիտի խօսիմ։

Շարունակող
Հ-յ Եւէս

Ընկիւրիէն մեզ ուղղուած երկու հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ քաղաքին Հայ ժողովուրդը մինչեւ այսօր մեծ տաւապանք կրցեր են դիմանալ սովին, բայց վերջապէս յեսին վիճակի հասած և ամեն օգնութեանց միջոցներն սպառած ըլլալով, սովամահ ըլլալու վտանգի մէջ են, եթէ շուտով օգնութիւն մը չը հասնի մայրաքաղաքէս։

Ահաւասիկ յիշեալ հեռագրաց պատճէնները.

ԱՌԱՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

Պու կիւն ճանիպի բաթրիքխանէյէ քէչիալ օլունան թէկէկրաֆքն սուրէթի զաղէթայի միւթէկէրրինդէ տէրճ իլէ, իլան վէ թէսթիքի նէյէ միւհթաճ իսէ, օլ ճիհէթինին ճանիպի վազէյէրինէն իզմալ վէ իճրա պույրուլմասը մանիլուպ տուր էֆէնտիմ։

Թադէոս վարդապետ
Տէր Յարութիւնեան.
Տ. Յովհաննէս Ահարոնեան.
Էնդարէ Էրմէնիեան միլէթի մէճլիսի։

ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԵՌԱԳԻՐ

Էնդարէ էհալիսին, խուսուսէյլէ միլէթիմիզին, տէրէճէյի բէրիշանկյէթի ազատմէ տահսալը ինայէթէ թաֆիսէլէն իլան վէ իճասը խոթիրհամ օլունմուշ իսի. չիմաի իսկ տարլըք վէ նաչարլըք օլ տէրէճէ քէսալի թէչէտտիւտ իթմիշ տիր քի, ամլըգտան թէլէֆի նէֆս վուգուս պուրմաքտա տըր։ Միլէթիմիզին օնտան սէքիզի, պէնիի ատէմ մախսուս մէրքիւլմիր միւթէնէվիյէյի պուլամասըդը չէօյլէ տուրսուն, միւհթաճ պուլունտուղու սատէճէ նանը ազիզի չարչըտան միւպահա իթմէքտէ։ վէ ալամատքլարը կիւնտ դ գէլմէդտա տըր, վէ պուն ալարտան տա էօրտիւ մութլագա նանը ազիզ փարասընը պուլամամադտա տըր, վէ տիկէր միւգթէտիր գլամիրնէն իստատա վէ մուամէնէթի պու վազէթտա նաչար կէթիրէպիլտի։ պունտան սոնրա էնէզանէթ տաղանդն ամենու մէրհամէթլէ սահսալը ինանէթին եարտըմընտան պաշտա չարէ թիւքէնտի, եալընըզ ֆուգարանէն թէլէֆի նէֆս թէհլիքէսինտէն խէլասը եօլունտա, էրպասը զէքեավէթ վէ ինանէթին հիմմէթ վէ իհսանընտա միւհթաճ գալտըղը, միլէթճէ արզ օլունուր։ Պիր տագըգանէն միւրուրի. բէք պիւյիւք տիմէք օլաճաղը, վէ ինայէթի միւմքինէնին ճէլլինէ պէքլէնիլէճէյի հասէպվէյլէ, Տէրտատէթէ Զաղմագճըլարտա Սարաֆ Շահրեան Յովհաննէս ադտան պա թէլէկրաֆ բօլիչաթէն ճէլլ իչին, միւմայիլէյէ իթա պույրուլմասը սոն տէրէճէ խոթիրհամ օլունուր։

Թադէոս վարդապետ
Տէր Յարութիւնեան.
Տէր Յովհաննէս.
Էնդարէ Էրմէնիեան միլէթի մէճլիսի։

Լսածնուս նայելով այս չարաղոյժ հեռագիրը Պատրիարքարանէն զատ ազգիս մէջ դանուող հարուստ և ձեռնհաս անձանց ոմանց ալ եկած է։

Սրտին մէջ դիմոյ ամենափոքր ըզգացում կրող անձ մը չկրնար անտարբեր կենալ այսպիսի տագնապ վիճակի մ'առջև. բայց ժամանակ կորսնցնելու չգար. հարկ է շուտով օգնութիւն հասցնել։ Ուստի մեր կողմանէ կառաջարկենք որ եթէ երկրորդ հեռագրին ցոյց տուած տեղը չգիտցող և իր նուէրը Շամլեան Մեծ. Յոհաննէս աղայէն զրկելու դիւրութիւն չունեցողներ դանուին, կրնան մեզ զրկել, և մեք ալ անմիջապէս յիշեալ սեղանաւորին կը յանձնենք։

Կան պարագաներ, ուր ողորմութիւնը կամաւոր առաքինութիւն մ'է, բայց այս պարագայիս մէջ մարդկութեան անհրաժեշտ և ստիպողական պարտք մ'է, յորմէ ոչ ոք կրնայ ինքզինք ազատ համարիլ որովհետև խնդիրը ոչ թէ թշուառութիւն մ'ոտիոտելու՝ այլ հարիւրաւոր կեանքեր ազատելու վրայ է։

Փութանք ուրեմն անյապաղ օգնութեան հասնիլ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

. . . Խմբագիր .

Գիւղաքաղաքիս Հայոց բնակութիւնը չորս թաղի և չորս եկեղեցեաց բաժնուած ըլլալով՝ իւրաքանչիւր թաղ ըստ պահանջման Ազգ. Սահմանադրութեան մասնաւոր թաղական խորհուրդ ունի, որք առանձին իրենց թաղին վերաբերեալ գործերը կը հոգան. ընդհանուր գիւղաքաղաքիս ազգային գործոց տեսչութիւնն ալ վաղեմի սովորութեամբ չորս թաղերու խորհրդոյ համախումբ ժողովոյն կը պատկանի, որուն անդամակից կըլլայ գիւղաքաղաքիս կառավարութեան «Իտարէի մէճլիսի ազա» եղող անձը, թէ և թաղական ժողովոյ անդամ իսկ եղած չըլլայ, իրրև յօդ և միջնորդ յարաբերութեան 'ի մէջ կառավարութեան և ազգային ժողովոյն։

Այս կրկին պաշտօնին կանչուեցաւ իբրը երկու տարուց չափ յառաջ Պաղդալ Մ. Մարկոս ազա Գահնամէտեան, մարդ մը՝ որ անկէց առաջ բնա՛ւ ոչ կառավարութեան և ոչ իսկ ազգային գործոց մէջ մտած էր։ Չարկ չէ ըսել թէ մեր քուէարկութեանց առատութիւնը՝ քան անձնական և ստոյգ արժանեաց վրայ յանդելու՝ հարստութեան արտաքին ցոյցերու վրայ կը կայանայ տակաւին։ Այս ազգային պաշտօնէին վրայ ալ այսպէս հաղկնալու ենք իբրը ընտրութեան մասին, և ասոր հետ մէկտեղ ինչ ինչ միջոցներ՝ որոնք նոյն կէտին լաւ օժանդակութիւն մը մատուցին իրեն։

Ինչպէս ըսինք՝ տակաւին իւր ազին ու լեղին մարդ չէր հասկցած, սակայն պաշտօն ստանձնած օրէն սկսաւ դուրս տալ։ Այս տեղ ալ իրեն տգիտութիւնը օգնութեան հասաւ, վասն զի իր ապօրինաւոր գործողութեանց մէջ՝ հասարակութիւնը փոխանակ ստոյգ դատաստան ընելու, իւր միամտութիւնը սա՛ տեղ կը կայացուներ թէ՝ պարզ ու բարի մարդ է, բայց ինչ օգուտ, պէտք եկած խորագիտութիւնը չունենալուն այսպէս կամ դամ այնպէս վարուեր է ապրելու։

Ասիկա հասարակ ժողովրդոց ենթադրութիւնը կամ համոզումն էր, բայց զինքը մտոն ճանչցողները քաջ գիտէին իր ընթացքն ու շարժմունքը, կամ լաւ ևս անուանական պաշտօնէութիւնը, վասն զի արդէն ինչ ինչ պատճառներով թաղական խորհրդոյ մասնաւոր անդամոց մէջ դժուութիւն մը յարուցած էր օգուտ մը քաղելու մտօք յիշեալ Ազա էֆէնտին, և ուրախ հանդիսատես մ'եղած էր՝ ժողովոյ փոխանակ համախմբութիւնը հաստատուն պահելու ջանք ու փոյթ ունենալու։

Ժամանակ անցաւ, և եկաւ ահաւասիկ իւր երկամեայ պաշտօնավարութեան սահմանեալ ժամանակը, յորում պէտք է կրկին ընտրութիւն ըլլայ. հոս փութաջանութիւն ու գործունէութիւն պէտք էր ժողովրդեան աչքին ցոյց մ'ընել և իւր ազգասիրութեան գոյն մը տալ։ Այս պարագաները անթերի կատարեց. պարտքեր, զորս արժան էր շատ կանուխ կատարել յօդուտ ազգին, որ դրեթէ տարի ու կէս 'ի վեր խպաս անխնամ մնացած է։ Անցեալ փետր. 22 և 24ին ազգասիրական մեծ եռանդեամբ լցեալ յատուկ տոմսակներ պատրաստել տալով՝ ժողովի կը հրաւիրէ զբոլոր թաղականս, որոց համախմբութիւնը «'ի բաց առեալ յիշեալ Ազա էֆէնտին» տասն և չորս հոգի կը բաղկանար։ Նոյն գումարման մէջ կը հարցունէ թէ 'ի ժողով գալ պիտի շարունակէ՞ք թէ ոչ. մեծամասնութիւնը յանձնառութիւնին կը յայտնեն, և մէկ երկու քը դրով կը պատասխանեն. այս եղելութիւնը կորոշուի ժողովրդեան ծանուցանել առ 'ի միամտութիւն։

Բայց ծանուցման եղանակը տեսնենք, որպէս զի լաւ հասկնանք մեր Ազա էֆէնտիին ներքին ոգին. վասն զի փոխանակ սովորական եղանակաւ ժողովրդեան ծանուցանելու, կը հրամայէ քանի մը հարիւրաւոր տոմսակներ պատրաստել և շուտով ցրուել, որոց իմաստն էր թէ՝ երկու անդամ թաղականաց համախմբութիւնը դումարեցի, արդիւնք մը չտեսայ, և պարտաւորեցայ խառն ժողով դումարել ևն։

Այս տոմսակաց վրայ ամոյս երեքին բաշխութիւն հարիւրաւոր ժողովրդեան խառնեցաւ Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ կից Ազգ. ուսումնարանը, ուր նախագահ կը բազմէր երկու տարիէ հետէ խօսքով իր «վազիֆէն» ճանչցող —այս իւր գործածած բառն է— Ազա էֆէնտին։ Հրամայեց նախապատրաստեալ գրուածք մը կարդալ մէկուն, գրուածք մը՝ յորում ժողովուրդը կը դրդռուէր ընդդէմ թաղականաց՝ անիրաւ յարձակմամբ։ Ասիկայ դաւ մ'էր անշուշտ. վասն զի քիչ անցաւ և ահա կանխապատրաստ ոմանք սկսան պոռալ ու կանչել, չենք ուզեր մենք այդ թաղականները։ Այս ընել պէտք էր թէ չէ ժողովրդեան պարզապէս խմաց տալ՝ որ 'ի բաց առեալ մէկ երկուքը՝ համախմբութիւնը մեծագոյն մասամբ հաւանած է պաշտօնը շարունակել։ Ո՛ր կողմ դառնանք չենք կրնար բարեմտութեան նշոյլ մը դանել այս պարագայիս մէջ, բայց եթէ ժողովրդեան արդար կամ անարդար զայրութիւնը շարժել թաղականաց դէմ և ըսել ուզել թէ՝ «ես միայն մնացի՝ որ ո՛չ կրնեցի ծունր բառնալու»։ Բայց ասոր հետևանքը, ինք թաղական խորհրդոյ անդամ չէ, «ազայութեան» սահմանեալ ժամանակն ալ կը լրանայ, վերընտրութեանց ժամանակ զո՞նէ երկուքին մէկը շահելու նպատակաւ։

Այժմ դառնամք մեր պատմութեան։

Այն ապտուկին առեն, ժողովրդէն մաս մը մարդիկ առաջարկեցին՝ որ դաւառային հրահանգը միանգամ կարդացուի 'ի լուր ամենեցուն։ Զարմանալի բան մ'ալ հա, վասն զի երբ սոյն հրահանգը կուզուի առենապետը—վարժապետէն, նա կը դժուարէր դուրս հանելու. ո՛դիտէ, չէր ուզեր նա ալ իր նպատակին չը ծառայող յօդուածոց ժողովրդեան ընթերցումը և հասկնալը. վերջապէս կարդացուեցաւ և ժողովուրդը խմացաւ՝ թէ պարտաւոր է դաւառապետաց քաղաքական ժողովոյ ներկայացունել ընդդէմ թաղականութեան որ և է ամբաստանութիւն։ Այս ամբաստանութիւնը, որ ժողովոյ շարունակութիւն չունենալը պիտի ըլլայ, քանի մը հոգւոյ յանձնեցին պատրաստել և փութով զրկեր Գաւառապետաց ժողովոյն ընելիք կամ ըրած տնօրէնութեան վրայ դատաստան չեմ կրնար ընել, բայց սա՛ կըսեմ որ, մեր «Ազա» էֆէնտին այսպիսի խարդախ շարժումներով և յուզմունքներով ո՛չ ժողովրդեան աչքը կրնայ մտնել իր բաղձացեալ նպատակին հասնելու և ո՛չ գաւառապետաց քաղաքական ժողովոյն առջև իրեն նպաստաւոր դեր մը խաղալ և նոցա արդարախոհութիւնը խաբել յաջողի՝ այսպիսի վընասակար միջոցներով։

Խնդրելով Տէ՛ր ներկայս մեր մէկ թերթին մէջ հրատարակելու շնորհ ընել։

Մնամ . . . Վ.Ա.Հէ

Յ.Ստափազար 1874 մարտ 24։

1874 փետր. 28 Թալաս–քիւչիւք քէօյ

. . . Խմբագիր Մասիս լրագրոյ.

Ցիրաւի մեր Ազգը յառաջադիմութեան մասին Եւրոպական ազգաց նկատմամբ բաւական յետադէմ վիճակի մէջ է, բայց այսու ամենայնիւ քանի որ ազգին մէջ ազգասէր ու դէպրոցասէր անձինք ունինք, և օր ըստ օրէ բազմանալու վրայ են, յուսալի է որ անոնց շնորհիւը, ազգային մէջ լուսաւորեալ դարուս արժանի ազգ մը լինելու պատիւը պիտի ունենանք։

Ահա այս հայրենասէր ու դպրոցասէր կարդէն կրնան համարուիլ մեր հայրենակիցներէն Կիւլպէկեան Մեծապատիւ Հաճի Սերովբէ և Հաճի Սարգիս աղայք, որք իրենց բազմադիմի ազգօգուտ ծառայութեամբը հանոյն ազգայնոց ծանօթ ըլլալին հանդերձ, այս անգամ գիւղիս Ս. Սահակեանոց եկեղեցւոյ աղքատիկ վարժարանին աշակերտներն իրենց մայրենի լեզուին ուսմանը մէջ աւելի ևս խրախուսելու բարի նպատակաւ, ձեր պատուական լրագրին թերթի մի շնորհել բարեհաճելով իրենց հայրենասիրութեան ու դպրոցասիրութեան նոր ապացոյց մի ալ տուին։

Ուստի . . . խմբագիր, մեր խորին շնորհակալութիւնը ձեր ազգօգուտ լրագրոյն միջոցաւ յիշեալ կիւլպէկեան աղայից յայտնել հաճեցէք։

Տնօրէն վարժարանիս

Հաճի Կարապետ Տէմիրճեան.

Սահակ Աբրահամեան. Սահակ Տէմիրճեան։

Նոյն գիւղաքաղաքէն գրուած ուրիշ նամակի մէջ ալ հետևեալ լուրերը կը կարդանք։

«Կիւլպէկեան Հաճի Աւետիք աղան փետր. 17 երեքշաբթի օրը իր մահկանացու ընթացքը կնքեց. թաղման հանդէսը կատարեցաւ 'ի ներկայութեան կղերական դասուն և խուռներն բազմութեան. Ա. էֆէնտի Այվազեան դամբանական մը խօսեցաւ։ Հանդուցեալն իր հովանաւորութեանը տակ դտնուած վարդ—պատրիկեան դպրոցին 10,000 ղրշ կտակ ըրած էր։

«Թալատաս (վարի թաղ) Արշակունեան դպրոցի դատատու Անդրանիկ էֆէնտի Այվազեանը դպրոցասիրութիւն ըրած ժամանակ՝ քանի մ'անուանի անձինք դասարանին մէջ «մենք սուղ վարժապետ չենք ուզեր, 5000 ղրշով հինդ հատ Մելքոն Դալֆիի պէս վարժապետներ կը բռնենք» ըսելով զինքը կը դանակոծեն, յիշեալ էֆէնտին ալ կը պարտաւորի ոտիկանութեան դիմել։ Թաղ. խորհուրդն այս խժդժական դործին վրայ երկու օրէ որ խորհուրդի նստած է։»

ԻԼԱՆ

Փարլաք եուվարլաք գայնաք չէլեմի, դրյէ 1240 պէհէր դրյէսի 67 ղրուշ։

Գոմէրսթիք, դրյէ 3920, պէհէր դրյէսի 72 ղրուշ։

Տէմիր սաճ, դրյէ 15 050, պէհէր դրյէսի 6 ղրուշ։

Տէմիր քէօշէպէնտ, դրյէ 1410, պէհէր դրյէսի 12 ղրուշ.

Սարը թէնէքէ, դրյէ 2050, պէհէր դրյէսի 25 ղրուշ։

Թէնէքէ, ատէտ 14946, պէհէր ատնը ղը 350 ղրուշ։

Մանտա պուչնուղու, չիֆթ 2300 պէհէր չիֆթի 25 ղրուշ։

Խարթուճլուք չալի արշըն 180 000, պէհէր արշընը 120 փարա։

Ֆրանտզ քէօսէլէսի, դրյէ 1300, պէհէր դրյէսի 45 ղրուշ։

Իսթիւմիի, դրյէ 13500, պէհէր դրյէսի 6 1/2 ղրուշ։

Էլէկլիք ատքումա, թօփ 20, պէհէր դատէմի 28 ղրուշ։

Զըմպալը էլէկլիք թահթա 90, պէհէր դատէմի 28 ղրուշ։

Թօփհանէի ամիրէ իչուն լուղումի օրուպ միւնադասայէ դօնըլան պալատէ մուրագդամ օն իքի դալէմ էշեռա ֆիսեաթը մուրաքքամէլերի իլէ թալիպլերի էօհտէսինտէ օրուպ, պունարատան փարլաք չէլիք իլէ դոմէլասթիք վէ սէմիր սաճ վէ սէմիր քէօշէ պէնտին դարարը դամիլերի Նիսանը բումինին սէքիզնճի փաղար երթէսի կիւնիւ, վէ սարը վէ պէյաղ թէնէքէ իլէ պունուղ վէ չալինին սաթի դարարը դամիլերի մահը մէղքիւրը տօքուզունճու սալը կիւնիւ վէ գուսուր քէօսէլէ իլէ իսթիւֆիւ վէ տօքուսմա վէ զըմպալը էլէկլիքլերին դարարը դամիլերի մահը մէղքիւրը ոնունճու չէհարշէմպէհ կիւնիւ իճրա օրունաճաղընտան, իթա իթմէյէ թալիպ օրանլարը զիքր օրունան կիւնդէրտէ Տարը Շուրայի տաքէրիէ կէլմէլերի։

3 Նիսան 1874 Պապը Սէրասքէրի

Զամթալ ազաճ ատէտ 4400, ֆի պէհերի 3 1/2 ղրուշ։

Զամթալ ազաճ ատէտ 3000, ֆի պէհերի 2 1/2 ղրուշ։

Գալթաք թահթասը, չիֆթ 7200, ֆի պէհէր չիֆթի 20 ղրուշ։

Ասաքիրի Շահանէ Սարաճխանէ անպարընա լուղումի օրուպ միւպայեա օրունաճաք օրան պալատէ մուհարրէր չամթալ ազաճ իլէ գալթաք թահթասընին ֆիսեաթը մուրադդամէլերի վէճճ իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օրուպ, իշպու Նիսանը բումինին տէօրտիւնճիւ փէնճէմպէհ կիւնիւ դարարը դամիսի վերիլէճէյինտէն, իթա իթմէյէ թալիպ օրանլարը նէվմի մէղքիւրտէ Տարը Շուրայի տաքէրիյէ կէլմէլերի։

30 մարտ 1874 Պապը Սէրասքէրի

Ասաքիրի Շահանէ Էրզրում անպարընա միւպայեա օրունաճաք օրան 15000 դրյէ պըղրըմշլը բումէլի սատէ հաղընին ազճէսի թէսլիմինի միւպէյին վերիլէճէք մադրուս սէնէպի վիրուսինտէ փէշինէն իթա օրունմաք իւզերէ պէհէր դրյէսի 14 ղրուշա օրարաք թալիպի էօհտէսինտէ օրուպ, իշպու Նիսանը բումինին ալթընճը ճումա էրթէսի կիւնիւ դարարը դամիսի վերիլէճէյինտէն, իթա իթմէյէ թալիպ օրանլարը նէվմի մէղքիւրտէ Տարը Շուրայի տաքէրիյէ կէլմէլերի։

1 Նիսան 1874 Պապը Սէրասքէրի

Ասաքիրի Շահանէ Հայվանտիը մէ՛քիւրմիը իչին միւպայեա օրունաճաք օրան 15000 քիլէ շայիրին ազճէսի փէշինէն իթա օրունմաք իւզրէ պէհէր քիլէսի 19 ղրուշա օրարաք թալիպի էօհտէսինտէ օրուպ, իշպու Նիսանը բումինին ալթընճը ճումա էրթէսի կիւնիւ դարարը դամիսի իճրա օրունաճաղընտան, իթա իթմէյէ թալիպ օրանլարը նէվմի մէղքիւրտէ Տարը Շուրայի տաքէրիյէ կէլմէլերի։

1 Նիսան 1873 Պապը Սէրասքէրի

Ասաքիրի Շահանէ Նանը ազիզ խտարէսի տէյիրմէնլերի հասըլաթընտան օրարաք միւզայիտէյ դօնըլան 200 000 դրյէ քէփէյին պէհէր դրյէսի 20 փարայա օրարաք թալիպի էօհտէսինտէ օրուպ, իշպու Նիսանը բումինին սէքիզնճի փաղար երթէսի կիւնիւ դարարը դամիսի վերիլէճէյինտէն, իշմիրասընա թալիպ օրանլարը նէվմի մէղքիւրտէ Տարը Շուրայի տաքէրիյէ կէլմէլերի։

3 Նիսան 1874 Պապը Սէրասքէրի

Կիրիտ ճէզիրէսի իլէ եէմէն ճիհէթինտէ պուլունան ճունուտու ճէնապը միւիւքանէ իչին միւնադասայէ դօնրան 500 000 դրյէ ճէնովա փիրինճինին պէհէր դրյէսի 3 ղրուշա օրարաք թալիպի էօհտէսինտէ օրուպ, Նիսանը բումինին տէօրտիւնճի փէնճէմպէհ կիւնիւ դարարը դամիսի իճրա օրունաճաղընտան, իթա իթմէյէ թալիպ օրանլարը նէվմի մէղքիւրտէ Տարի Շուրայի տաքէրիյէ կէլմէլերի։

27 մարտ 1874 Պապը Սէրասքէրի

Իզմիտ ֆապրիգայի հիմաեունը իչին լուղումի օրուպ միւնադասայէ դօնրան 240 000 դրյէ տէօրտիւնճի չիղայի եափաղըսընին պէհէր դրյէսի տախի քէզալիք 17 ղրուշա օրարաք թալիպի էօհտէսինտէ օրուպ, Նիսանը բումինին տէօրտիւնճիւ փէնճէմպէհ կիւնիւ դարարը դամիսի իճրա օրունաճաղընտան իթա իթմէյէ թալիպ օրանլարը նէվմի մէղքիւրտէ Տարի Շուրայի տաքէրիյէ կէլմէլերի։

28 մարտ 1874 Պապը Սէրասքէրի

ՄԷԼԱՆՕԺԷՆ

ՃԵՐՄԱԿ ՄԱԶԵՐ ՆԵՐԿԵԼՈՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԵՂ

Փարիզի ճարտարապետական գիտութեանց ընկերութենէն չըքաղրամով վարձատրուած, որ մէկ վայրկեանի մէջ եւ ամէն դուռնով կը ներկէ մազերն ու մորուքները, առանց մորթին ցնաս մը տալու եւ առանց բնաւ հոտ մ'ունենալու։ Այս ներկը մինչեւ հիմայ գործածուածներուն ամենէն գերազանցն է։

Կոգանուի Տէլլա Սուատայի, Վէլիցի Զօպան օղլուի եւ Քիւչիւքեանի գեղարաններուն եւ ամէն վարսահարդարաց եւ անուշահոտութիւն վաճառողաց քով։

ԼԻ Տ'ԻՐԻՍ ԲԻՎԼԻՐ

Մորթի խնամոց եւ գունոյ թարմութեան եւ գեղեցկութեան համար տիկնանց խիստ հարկաւոր եւ ընտիր օճառ։

Լ. Թ. Բիվէրէն հնարուած հաղարի հաւթով Ընդհանուր մթերանոց Փարիզ Պուլվար տը Սթրասպուրկ թիւ 10։

Այս լրագիրը շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Կ. Պոլիս Զինիլի խաների լարկը թիւ 15 Մասիսի խմբագրատունը իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց սենեակները։

ԻԶՄԻՐ. Ստեփան աղա Տէտէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խոսրով էֆ. Լսկիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Ստեփան աղա Թանկէրեան.
ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Յովակիմ աղա Ուզունարդեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր աղա Էլմասեան
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ աղա Փոթիկեան.
ԵԱՇ. Մ. աղա Խաչիկեան.
ՖՈՒՇԱՆ Մկրտիչ աղա Աշճեան.
ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան.
ԵՐԶՆԿԱՑ. Թադէոս աղա Բագրատունի։
ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Կարապետ աղա Վարդանեան

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողներն այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԻՆ
Կ. Ս. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՕԼԻՍ ՁԻՆԻԼԻ ԽԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1874 ԱՊՐԻԼ 4 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ 'Ի ՆՈՐ ԳԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻԶՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ թէ- Եւրոպական եղանակ

10 30 4 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա Պէյքօզ, Բաչապ· Սթէն· Ր· եւ Ա· Հիսար · (Բացի ուրբաթէ)։
11 30 32 Եէնիմահալլէէն Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա, Եէնիքէօյ, Պոյաճը· Ի Հիսար Պէպէք ·
12 30 34 Եէնիմահալլէէն Մէզարպուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա· Եէնիքէօյ· Սթէն. Էմիրկէն Ր· Հիսար· Պէպէք· Արնավ·
1 15 19 Ր· եւ Ա· Գավաղէն Մէզարպ· Պէօյիւք· Թարապիա · Եէնիք· Էմիրկ· Հիսար Պէպէք, Արնավ· Օրթաք·
2 30 28 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտ· Թարապ· Եէնիք Պոյաճ· Ր· Հիսար · Պէպէք, Արնավ· Օրթաք· Պէշիկ·
3 45 32 Եէնիմահալլէէն Մէզար· Պէօյիւքտ, Թարապ· Եէնիք· Սթէնիա, Էմիրկ· Ր· Հիսար· Պէպէք· Արնավ· Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիկթաշ ·
5 34 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւք· Թարապ· Պէյքօզ· Եէնիք· Էմիրկէն· Պոյաճ· Ր· Հիսար· Պէպէք Արնավ· Օրթաքէօյ· Պէշիկթաշ·
6 45 5 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտ· Թարապ· Եէնիք Պէյքօզ· Բաչապ· Գանլըճա, Պոյաճըքէօյ Ա· Հիսար· Գանտիլլի Արնավուտքէօյ, Պէյլերպէյ· Օրթաքէօյ· Գուզկունճուք, Պէշիքթաշ, Իսկիւտար·
8 45 19 Եէնիմահալլէէն Մէզարպուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Պէյքօզ Սնիքէօյ, Պոյաճ· Ր· Հիսար, Պէպէք Արնավուտքէօյ, Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ, Գավաթաշ։
10 22 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա, Եէնիքէօյ Էմիրկ· Ր· Հիսար, Արնավուտքէօյ, Գուրուչէշմէ· Օրթաք· Պէշիկթաշ·

Արնավուտ գեղէն

11 45 6 Արնավուտք· Գուրուչ· Օրթաքէօյ· Պէշիկթաշ·
12 15 1 Արնավուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ, Գավաթաշ։ (Ուրբաթ օրերը ժամը 12 1/2ին)։
12 45 29 Արնավուտքէօյ· Գուրուչ· Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ· (Բացի ուրբաթէ)
1 20 6 Արնավուտքէօյ· Գուրուչ· Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ· Գավաթաշ։
1 50 1 Արնավ· Գուրուչ· Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ ·
2 30 22 Արնավուտ· Գուր· Օրթաք· Գուզկ· Պէշիկթաշ· Գավաթաշ։
3 5 6 Արնավ· Գուրուչէշմէ · Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ ·
4 2 Արնավ · Գուրուչ, Օրթաքէօյ, Գուզկ· Պէշիքթաշ· Գավաթաշ ·
7 4 Արնավ· Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիքթաշ, Գավաթաշ։

Ասիական եղանակ

12 23 Պէյքօզ, Բաչապ, Գանլըճա, Ա· Հիսար, Գանտիլլի Վանիքէօյ Զէնկէլք, Պէյլեր, Գուզկունճ։
12 5 Վանիքէօյէն Զէնկէլ, Պէյլերպ, Գուզկունճք, Գավաթշ։
1 2 Պէյքօզ, Բաչապ· Գանլ· Ա· Հիսար, Գանտ· Վանիքէօյ, Զէնկէլքէօյ· Պէյլերպէյ, Գուզկունճուք·
2 18 Պէօյիւքտէրէէն Պէյքօզ, Բաչապահճէ· Գանլրճա, Ա· Հիսար Գանտիլլի, Վանիք· Զէնկէլ· Պէյլեր· Գուզկ· Իսկիւտար։
3 45 23 Պէյքօզ, Բաչապ· Գանլ· Ա· Հիսար · Գանտ· Վանիք· Զէնկէլքէօյ, Պէյլերպէյ· Գուզկունճուկ։
8 45 1 Պէօյիւքտ· Պէյքօզ, Բաչապ· Գանլ· Ա· Հիսար Գանտ· Վանիք· Զէնկէլ· Պէյլերպէյ, Գուզկ· Իսկիւտար (Ուրբաթ օրերը Զուպուքլու)։

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Եւրոպական եղանակ

1 30 5 Գավաթաշ, Իսկիւտար, Պէշիքթաշ, Գուզկունճուք, Օրթաքէօյ Պէյլերպէյ Ռումելիուտքէօյ Գանտիլլի Ա· Հիսար, Պոյաճըք· Գանլըճա, Բաչապահ· Պէյքօզ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահալլէ·
2 23 Պէշիքթաշ, Օրթաք· Արնավ· Պէպէք, Ր· Հիսար, Էմիրկ· Եէնիք· Թարապ· Պէօյիւքտ· Եէնիմահալլէ·
3 30 34 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ Գուրուչ· Արնավուտք· Պէպէք· Ր· Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ Մէզարպ ·
5 19 Պէշիկթաշ, Օրթաք· Արնավ· Պէպէք· Ր· Հիսար, Պոյաճ· Եէնիքէօյ, Պէյդօղ Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուրնու, Եէնիմահալլէ·
5 30 4 Գավաթաշ, Իսկիւտար, Պէշիկթաշ Գուզկունճուք,
6 30 1 Պէշիքթաշ, Օրթաք· Արնավ· Գանտ· Ր· Հիսար, Էմիրկ· Եէնիք· Թարապ· Պէօյիւքտէրէ ·
Օրթաք· Պէյլեր· Զէնկէլ Վանիք· Պէպէք, Արնավուտ
8 22 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնավուտքէօյ Ր· Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզար·
8 30 4 Ա· եւ Ր· Հիսար Էմիրկէն Եէնիքէօյ Պէյքօզ Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ Եէնիմահալլէ (Բացի ուրբաթէ)·
9 45 32 Արնավ· Պէպէք· Ր· Հիսար, Էմիրկ· Եէնիք· Թարապիա, Պէօյիւք· Մէզար· Ր· եւ Ա· Գավաք·
10 30 34 Պէշիկթաշ, Գուրուչ· Արնավ· Ր· Հիսար, Պոյաճ· Եէնիքէօյ· Թարապիա· Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ ·
10 50 28 Օրթաք· Պէպէք, Ր· Հիսար, Էմիրկ· Սթէն· Եէնիք· Թարապիա, Պէօյիկքտէրէ, Մէզարպ· Եէնիմահալլէ·
11 15 23 Պէպէք· Ր· Հիսար, Էմիրկ· Եէնիքէօյ· Թարապիա Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուրնու ·

Արնավուտ գեղ

12 45 6 Արնավուտքէօյ·
1 15 1 Պէշիկթաշ, Արնավ·
2 20 6 Գուրուչէշմէ · Արնավուտքէօյ·
9 15 28 Պէշիկ· Գուզկ· Օրթաք· Արնավ·
10 6 Գավաթ· Պէշիկթաշ, Օրթաք, Գուրուչ· (Անկից ուշ գարնան կամուրջ։)
11 29 Գավաթ· Պէշիքթ· Օրթաքէօյ, Գուրուչ· Արնավուտք· (Բացի ուրբաթէ)։
11 20 1 Պէշիք· Օրթաք· Գուրուչ Արնավուտք ·
11 40 22 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ, Արնավուտք·
12 5 Պէշկթաշ, Օրթաքէօյ Արնավուտք։

Ասիական եղանակ

2 15 23 Իսկ· Գուզկ· Պէյլ· Զէնկ· Վանիք· Գանտ· Ա· Հիսար, Գանլ· Բաչա· Պէյքօզ (ուրբաթ օրերը Զբաղուգլու։
3 2 Պէշիքթաշ, Գուզկունճուք· Օրթաքէօյ, Պէյլերպէյ, Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ։ Արնավուտքէօյ·
9 45 2 Իսկիւտար, Գուզկ· Պէյլեր· Զէնկէլ· Վանիք· Ա· Հիսար, Գանլ· Բաչա· Պէյքօզ (ուրբաթ օրերը ժամը 10ին)
10 30 18 Գուզկ· Պէյլեր· Զէնկ· Վանիք· Գանտ· Ա Հիսար, Գանլ· Բաչապ· Պէյքօզ· Պէօյիւք· (բացի ուրբաթէ)
11 5 32 Գուզկ· Պէյլերպէյի· Զէնկէլք, Վանիք· Ա, Հիսար Գանլըճա, Բաչապ· Պէյքօզ·
11 30 6 Գապ· Գուզկ, Պէյլերպէյ· Զէնկէլ· Վանի ·

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE INSURANC COMPANY
ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԷՆԹԱՅԼ
Լոնդրայի Ա Լիվերպուլի ապահովութիւն ընկերութիւն Անփ· Լր·

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ	250,000
Պահեստի դրամ հրդեհ-	
հի ճիւղէն գոյացեալ	596,000—846,000
1872ին հրդեհի զուտ հասոյթը	794,000

NORTHERN
ASSURANCE COMPANY
ՆՕՐԹՀԸՐՆ
Լոնդրայի Ա Լիվերպուլի ապահովութիւն ընկերութիւն Անփ· Լր·

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ	100,000
Պահեստի դրամ հրդեհ-	
հի ճիւղէն գոյացեալ	230,000—330,000
Զուտ հասոյթ	270,000

Ստորագրեալք՝ իրենց բաղմաթիւ յանախորդաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն որ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումի մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովն՝ Ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բռնողներու ինքզինք ներկայացուցանել։

Գրեթէ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ ինչպէս Բերայի Ղալաթիոյ և Պօլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները գիւղերը և գաւառները։

Գիներուն և աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Միացեալ ընկերութեանցս գրասենեակը Ղալաթիոյ Բիրլիմպէ բազարի մօտ Կլավանի խան թիւ 5։

Լիազօր գործակատարք
Վ· Ռ· ՍՈՒԱՆ։ ՓԻԻՆ ԵՂԲԱՐՔ.

LLOYD SUISSE
ԼՈՅԴ ՍՒԻՍ

Ապահովութեան ընկերութիւն ցամաքի ծովու և գետի վրայ ազգաց փոխադրելու

Լոնդրայի դէմ.

Ի ՎԻՆԹԻՐԹԻՐ

Կապահովէ վաճառք, դրամ եւ այլն, ծովու, եւ գետի վրայ Եւրոպական Հելլէնական եւ Օսմանեան շոգենաւներով եւ առագաստանաւերով եւ ցամաքի վրայ ալ երկաթուղիներով փոխադրելու վտանգաց դէմ ինչպէս նաեւ բոսթայով ամէն կողմ ղրկուած լեցուն նամակներ եւ ծրարներ։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել առ

Ընդհանուր Գործակալ
ՀԵՐՄԱՆ ՀԵԼՊԻՆԿ
Ի Զմիւռնիա

Գործակալ
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԲԼԷՔՄԷՆ
Ի Պահճէ գարու

ԼԱ ԺԻՐՕՆՏ

ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ, ԿԱՐԿՈՒՏԻ ԵՒ ԱՆԱՍՆՈՑ ԿՈՏՈՐԱԾԻ ԴԷՄ

Կապահովէ, տուներ, կարասիներ, վաճառանոցներ, վաճառքներ եւայլն եւայլն, մինչեւ անգամ փայտէ շէնքեր հրդեհի դէմ; եւ անասնոց կոտորածի դէմ, չափաւոր դնով եւ շահաւէտ պայմաններով թէ՛ Կ. Պոլսոյ եւ թէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ Վնաս մը պատահած ժամանակ, ստորագրեալն անմիջապէս կը կատարէ ճշդիւ եւ ուղղութեամբ բոլոր յանձն առած պայմանները։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել առ

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ համար
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԲԼԷՔՄԷՆ Ի ՊԱՀՃԷ ԳԱՐՈՒ